Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001483

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 10-04-2024

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Наконечна Юлія Олександрівна
2. Yuliia Nakonechna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 101

Назва наукової спеціальності: Екологія

Галузь / галузі знань: природничі науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Екологічні аспекти природокористування

Дата захисту: 10-05-2024

Спеціальність за освітою: Екологія та охорона навколишнього середовища

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 41.090.011/ID5099

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний екологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 26134086

Місцезнаходження: вул. Львівська, буд. 15, Одеса, 65016, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний екологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 26134086

Місцезнаходження: вул. Львівська, буд. 15, Одеса, 65016, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 70, 70.27, 87, 87.19, 87.26, 87.35

Тема дисертації:

1. Екологічний стан та перспективи господарського використання водних об’єктів нижнього Побужжя
2. Ecological condition and prospects of economic use of water bodies in the lower Pobuzhzhia

Реферат:

1. Наконечна Ю.О. Екологічний стан та перспективи господарського використання водних об’єктів нижнього Побужжя. – Кваліфікована наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 101 – Екологія галузі знань 10 – Природничі науки – Одеський державний екологічний університет МОН України, м. Одеса, 2024. Дисертаційна робота присвячена вивченню екологічного стану поверхневих водних об’єктів Нижнього Побужжя, яке є одним із найбільш вододефіцитних районів України. Специфіка виконаного дослідження полягає у вивченні конкретної групи поверхневих водних об’єктів, якими обрано виключно малі річки. Для вказаних водних об’єктів практично відсутня будь- яка багаторічна гідрологічна і гідрохімічна інформація. На даний час всі малі річки являють собою каскад руслових ставків, які влітку перетворюються на самостійні алотичні водойми, в кожній з яких відбуваються власні гідрохімічні процеси. З методичної точки зору значна частина дисертаційного дослідження була спрямована на формування, адаптацію та апробацію певних методик оцінки. Фактично отримані результати є першим в Україні досвідом використання новітніх європейських гідроекологічних

програм щодо малих річок. У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, сформульовані ідея, мета і завдання досліджень, об'єкт і предмет дослідження, визначено наукову новизну і практичну цінність одержаних результатів, дані про особистий внесок здобувача, апробацію і публікацію результатів дисертації, структуру і обсяг роботи. У першому розділі представлені результати огляду спеціальної літератури, який відповідно до специфіки теми дисертації торкається різноманітних питань, пов'язаних із водоймами Нижнього Побужжя. Розглянуті питання класифікаційно-термінологічної деталізації об'єкту дослідження, якими є малі річки. Потрібно відмітити, що в умовах актуалізації наукових тематик новітнього часу, пов'язаних із малими річками, останні не мають сталої класифікаційної визначеності. Продовженням питань класифікації об'єкту стали питання, пов'язані з методичними засобами його досліджень і особливостями їх використання, новітні методики математично-програмного аналізу результатів досліджень та їх використання для моделювання високоточних прогнозних оцінок гідроекологічного стану малих річок на коротку (до 10 років) і довго тривалу (25 – 30 років) перспективу. Останні були опрацьовані під час наукового стажування в спеціалізованих наукових установах ЄС у 2022 – 2023 рр. (Інститут води Лейбніца (IGB Berlin), Лабораторія гідролого-математичного моделювання Технічного університету (TU Berlin), Центральна контрольно-гідрохімічна лабораторія Служби Водозабезпечення м. Берлін, Контрольно-гідрохімічна станцію р. Ельба, м. Гамбург). У другому розділі поєднується опис матеріалів, покладених в основу роботи, обраної методології, перелік використаних методик із окремим детальним описом деяких із них та опис організації та проведення досліджень і відповідного аналізу отриманих результатів. У третьому розділі представлено аналітичний опис Нижнього Побужжя як окремої гідроекологічної арени, його геоморфологічні, ландшафтно-біотичні, гідрогеологічні та гідрологічні і кліматичні умови. Визнчено особливості району досліджень та фонові умови функціонування місцевої гідромережі з відповідними фактичними даними щодо екологічної оцінки окремих річок. Також в цьому розділі представлені результати моніторингових досліджень стану місцевої гідромережі на основі декількох біоіндикаційних об'єктів, якими виступає іхтіофауна та санітарна мікрофлора водойм, приведена оцінка ефективності апробованих методик, виконано оцінку придатності і можлвостей використання вод малих річок Нижнього Побужжя для різних видів водокористування. У четвертому розділі поєднуються результати застосування новітніх математично-модельних засобів досліджень декількох малих річок, виконаних на основі спеціалізованого програмного забезпечення науково-дослідної Лабораторії гідроекологічного моделювання Технічного університету (TU Berlin) м. Берлін. Отримані результати покладені в основу науково- практичного обґрунтування пропозицій щодо поліпшення екологічного та водогосподарчого стану малих річок і пов'язаних із ними засобів штучного водонакопичення. Показано високу ефективність застосування засобів математичного моделювання для оперативного і системного контролю гідроекологічного стану цілісних гідросистем малих річок і розробки рекомендацій щодо поліпшення їх стану. Приведені також первинно- розрахункові обґрунтування проектів створення еколого-раціональних для даного регіону об'єктів штучного водонакопичення, придатних для реального використання в кліматично різних підзонах.

2. The dissertation is devoted to the study of the ecological condition of surface water bodies of the Lower Pobuzhzhia, which is one of the most water-deficient regions of Ukraine. The specificity of the conducted research lies in the study of a specific group of surface water bodies, exclusively small rivers. For the specified water bodies, there is practically no long-term hydrological and hydrochemical information. Currently, all small rivers represent a cascade of channel ponds, which in summer transform into independent lentic water bodies, each of which undergoes its own hydrochemical processes. From a methodological point of view, a significant part of the dissertation research was aimed at the formation, adaptation, and testing of certain assessment methods. In fact, the obtained results constitute the first experience in Ukraine of using modern European hydroecological programs for small rivers. The introduction substantiates the relevance of the dissertation topic, formulates the idea, purpose, and objectives of the research, defines the object and subject of the research, determines the scientific novelty and practical value of the obtained results, provides information about the personal contribution of the applicant, the testing and publication of the dissertation results, the structure and scope of the work. The first chapter presents the results of a review of specialized literature, which, according to the specificity of the

dissertation topic, touches upon various issues related to the water bodies of the Lower Pobuzhzhia. The discussed issues include classification-terminological detailing of the research object, which is small rivers. It is necessary to note that in the context of the actualization of contemporary scientific themes related to small rivers, the latter do not have a stable classification definiteness. Continuing from the classification issues of the object, there are questions related to the methodological tools of its research and the features of their usage, innovative methodologies of mathematical-program analysis of research results, and their application for modeling high-precision predictive assessments of the hydroecological state of small rivers in the short-term (up to 10 years) and longterm (25 - 30 years) perspective. The latter were developed during scientific internships at specialized research institutions of the EU in 2022-2023 (Leibniz Institute for Water (IGB Berlin), Laboratory of Hydrological-Mathematical Modeling of the Technical University (TU Berlin), Central Control-Hydrochemical Laboratory of the Water Supply Service of Berlin, Elbe River Control- Hydrochemical Station, Hamburg). In the second chapter, the description of the materials underlying the work, the chosen methodology, the list of used techniques with a detailed description of some of them, and the description of the organization and conduct of the research and the corresponding analysis of the results are combined. The third chapter presents an analytical description of the Lower Pobuzhzhia as a separate hydroecological area, its geomorphological, landscape-biotic, hydrogeological, hydrological, and climatic conditions. The features of the research area and the background conditions of the functioning of the local hydro network with corresponding factual data for the ecological assessment of individual rivers are determined. This chapter also presents the results of monitoring studies of the local hydro network based on several bioindication objects, such as ichthyofauna and sanitary microflora of water bodies, provides an assessment of the effectiveness of the tested methodologies, evaluates the suitability and possibilities of using the waters of small rivers of the Lower Pobuzhzhia for various types of water use. The fourth chapter combines the results of applying modern mathematicalmodeling tools to study several small rivers, carried out based on specialized software of the Hydroecological Modeling Laboratory of the Technical University (TU Berlin) in Berlin. The obtained results form the basis for the scientific-practical justification of proposals for improving the ecological and water management state of small rivers and related artificial water retention measures. The high efficiency of using mathematical modeling tools for operational and systematic control of the hydroecological state of integrated hydro systems of small rivers and the development of recommendations for improving their condition is demonstrated. Additionally, primary-design justifications for the creation of eco-rational are provided.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Раціональне природокористування

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Yu. Nakonechna, A. Chugai, N. Magas, S. Melnichuk, D. Lytvynenko. Technical and environmental problems associated with the creation and operation of a rural drinking water supply system in the northern steppe areas of the Mykolaiv region, Ukraine. Journal of Ecological Engineering. 2024. Vol. 25, Iss. 4. P. 228-237. Автору належать формулювання ідеї, задач дослідження, висновків роботи.
- Наконечна Ю.О., Чугай А.В. Сучасний стан мережі поверхневих водотоків Північно-Західного Причорномор'я. Екологічні науки. 2020. Вип. 33. С. 29 – 34 с. Автору належать постановка задач, формулювання методів дослідження і висновків роботи.
- Чугай А.В., Наконечна Ю.О., Ремешевська І.В. Мінералізація вод річки Мертвовід як показник придатності для цільового використання. Вісник Уманського НУС. 2021. № 1. С. 121 – 128. Автору належать постановка задач, формулювання методів дослідження і висновків роботи.

- Наконечна Ю., Чугай А. Гідроморфологічні та гідрохімічні особливості річки Чичиклія. Проблеми хімії та сталого розвитку. 2022. Вип. 2. С. 52 – 60. Автору належать постановка задач, формулювання методів дослідження і висновків роботи.
- Наконечна Ю.О. Сучасні морфологічні та гідроекологічні характеристики р. Березань. Агроекологічний журнал. 2022. Вип. 4. С. 16 – 26. Автору належать постановка задач, формулювання методів дослідження і висновків роботи.
- Наконечна Ю.О., Мельничук С.С. Методологічні та методичні проблеми гідроекологічних досліджень малих річок степу. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування». 2023. Вип. 3. С. 135 – 142. Автору належать постановка задач, формулювання методів дослідження і висновків роботи.
- Ю. Наконечна, І. Наконечний. Видра річкова (Lutra lutra) в мережі (малих) степових річок Північного Причорномор'я. Theriologia Ukrainica. 2023. Вип. 25. С. 150 – 163. Автору належать формулювання ідеї, задач дослідження, висновків роботи.
- Yu. Nakonechna, A. Chugai, O. Mudrak. Species composition of fish fauna in the biomonitoring system of rivers of the Mykolaiv Oblast (southern Ukraine) Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування». 2024. Вип. 5. Автору належать формулювання ідеї, задач дослідження, висновків роботи.
- Наконечна Ю.О. та інші. Антропогенна деструкція природного середовища регіону / Екологія Миколаївської області: монографія / За ред. Наконечного І.В. Миколаїв: НУК ім. адмірала Макарова, 2020. С. 290 – 312.
- Наконечна Ю.О., Чугай А.В. Особливості гідроекологічного стану малої степової річки Царигол / Водопостачання і водовідведення: проектування, будівництво, експлуатація, моніторинг: колективна монографія / За ред. проф. Мальованого М.С. Київ: Ярoченко Я.В., 2023. С. 181 – 199.
- Марін М.М., Наконечна Ю.О., Клімов О.О. Зимово-весняні параметри солоності вод прибережних акваторій у районі устя Бузького лиману. Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців. Миколаїв: НУК ім. адм. Макарова, 2020. С. 78 – 82.
- Наконечна Ю.О. Динаміка мінералізації вод річки Мертвовід на різних ділянках течії. Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців. Миколаїв: НУК ім. адм. Макарова, 2020. С. 90 – 92.
- Наконечна Ю.О. Просторові та сезонні рівні мінералізації вод річки Гнилий Єланець. IX Міжнародна наукова конференція «Актуальні проблеми дослідження довкілля». Суми: СДПУ, 2021. С. 230 – 233 с.
- Наконечна Ю.О. Сезонно-просторові особливості мінералізації вод річки Чичиклія. Збірник тез доповідей V Всеукраїнської науково- практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців «Актуальна проблеми сучасної хімії». Миколаїв: НУК ім. адм. Макарова, 2021. С. 79 – 82.
- Nakonechna Y., Pyanova I. Denudation component in the dynamics of the modern orographic picture of the Mykolaiv region. Збірник тез доповідей XVI конференції молодих вчених ОДЕКУ. Одеса: ОДЕКУ, 2021. С. 101 – 103.
- Nakonechna Y. Analusis of water use river Rotty Elanets Актуальні проблеми, пріоритетні напрямки та стратегії розвитку України: тези доповідей III Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції. Київ: ІТТА, 2021. С. 532 – 534.
- Наконечна Ю.О. Еколого-гідрологічні характеристики річки Сасик. Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції «Екологія. Довкілля. Енергозбереження». Полтава: НУ «Полтавська політехніка», 2021. С. 225 – 250.
- Наконечна Ю.О. Мала степова річка Березань та її характеристики. Матеріали Міжнародної наукової конференції за участю молодих науковців «Регіональні проблеми охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування». Одеса: ОДЕКУ, 2022. С. 112 – 116.
- Наконечна Ю. Гідроекологічний стан верхньої частини річки Висунь. Матеріали VI Всеукраїнського пленеру з природничих наук. Одеса: ОДЕКУ, 2022. С. 60-64.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; аналітичні матеріали; пропозиції щодо поліпшення умов водозабезпечення окремих районів териротії нижнього побужжя

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення стану навколишнього середовища

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: № ДР 0120U105060

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чугай Ангеліна Володимирівна
2. Anhelina V. Chuhai

Кваліфікація: д. т. н., професор, 21.06.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8091-8430

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний екологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 26134086

Місцезнаходження: вул. Львівська, буд. 15, Одеса, 65016, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ричак Наталія Львівна
2. Nataliia L. Rychak

Кваліфікація: к. геогр. н., доц., 11.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1620-3059

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Трохименко Ганна Григорівна
2. Hanna H. Trokhymenko

Кваліфікація: д. т. н., професор, 21.06.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0835-3551

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Код за ЄДРПОУ: 02066753

Місцезнаходження: проспект Героїв України, буд. 9, Миколаїв, Миколаївський р-н., 54007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Юрасов Сергій Миколайович
2. Serhii M. Yurasov

Кваліфікація: к.т.н., доц., 05.22.20

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4312-249X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний екологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 26134086

Місцезнаходження: вул. Львівська, буд. 15, Одеса, 65016, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Колісник Алла Вікторівна
2. Alla V. Kolisnyk

Кваліфікація: к. геогр. н., доц., 11.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0622-9637

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний екологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 26134086

Місцезнаходження: вул. Львівська, буд. 15, Одеса, 65016, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Сафранов Тамерлан Абісалович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Сафранов Тамерлан Абісалович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Ільїна Анна Олександрівна
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна